

[Pinstrup.]

eller til sin Datter; men har han ingen saadan, eller vil han sælge den til en Slægtning eller en fremmed, ja, saa afgør Staten, d. v. s. Landbrugsministeren, om det maa ske, om Ejendommen maa sælges til den bestemte Mand eller ej, naturligvis under Hensyn til dennes politiske Rettroenhed, efter Formelen: Er De Socialdemokrat, ja eller nej? — Vi har altsaa faaet et nyt Sæt Fæstere her i Landet. Mange har vel regnet med, at det betød ikke saa meget med de forholdsvis faa Brug, der her kunde være Tale om; men naar jeg fremdrager dette, er det ogsaa for at faa Lejlighed til at sige, at Spørgsmaalet er allerede nu af en helt anden Rækkevidde, naar der skal oprettes et stort Antal af disse Fæstegaarde eller Fæstehuse — thi de fleste af dem er jo Smaagaarde — i Sønderjylland. Det vilde jeg finde ganske uforsvarligt, ogsaa af nationale Hensyn. I 4. Oktober-Lovens § 7, 2det Stykke, staar der, at naar Ejendommen søges overdraget til Andenmand, og denne ikke er den hidtidige Ejers Livsarving, har Staten Forkøbsret til Ejendommen, til Jord og Bygninger o. s. v. — Ingen kan vel være i Tvivl om, at hvis de sønderjydske Bønder ikke havde siddet som Selvejere fra 1864 til 1920, men havde været Statsfæstere, og følgelig den tyske Stat havde været Ejer af deres Jord, saa vilde Landet være tabt; og der vilde kun have været faa tilbage i 1920 til at stemme sig hjem til Danmark. Derfor mener jeg og vil alvorligt lægge Rigsdagen paa Sinde, at det er uforsvarligt at oprette Brug dernede som Statshuse og give Staten Forkøbsret til Ejendommene; det vilde være som at sælge disse Dele af dansk Jord. Thi ingen kan jo vide, hvilke Grænsereguleringer der endnu kan forekomme. Hvad Fremtiden kan bringe, det ved vi ikke. Kampen staar dernede mellem dansk og tysk, som den har gjort det i tusind Aar. Nej, de dernede skal være Selvejere, saa at Brugeren af Jorden kan have Ret til at udbetale al Gæld og selv blive Ejer af sin Jord.

Jeg antager, at naar man i Forening skal til at lave om paa Grundbesiddelsen herhjemme, vil 4. Oktober-Loven i nogen Maade blive Forbilledet for den Form for Statsfæste, man vil gaa over til. Men jeg maa sige, at denne Form er den ringeste og sletteste Form for Fæste, man, saa vidt jeg ved, har. Det er det saakaldte superficiære Fæste, hvor den ene, nemlig Staten, ejer Jorden, og den anden, nemlig Brugeren, ejer Bygningerne. Naar den nuværende Bruger vil eller skal afstaa sit Brug til en anden, som Staten, i dette Tilfælde Ministeren, ikke

vil godkende som Overtager af Jorden, kan Ministeren sige til Brugeren: Tag dine Huse, som er dine, og saa kan du rejse, hvorhen du vil. Saa er Manden ruineret, derfor maa han bøje sig for Staten eller for en politisk Ministers Villie. Han er Fæster uden Selvstændighed og Frihed. Derfor siger jeg til de unge: Tag Jord efter den gamle Husmandslov, saa bliver I Selvejere, arbejder for jer selv og jer Slægt og faar fri Raadighed over Ejendommen. Maalet for Socialismens Jordpolitik er derimod Indførelse af Statsfæste. Det er der ingen, der har benægtet, og Vejen dertil gaar gennem Forøgelse af Jordbeskatningen for derved at inddrage hele Jordværdien under Staten eller Samfundet, ligesom en Lov om almindelig Jordekspropriation her kan, naar den bliver benyttet flittigt, faa store Følger. Ad de to Veje vil man gennem Tiden — kort eller lang, det kan ingen vide nu — arbejde hen imod en Udvikling, som fører ind under Statsfæste. Jeg beklager, at jeg ikke kan se rettere end, at det radikale Venstre her er Socialdemokratiet følgagtigt til Opfyldelse af et af Socialdemokratiets vigtigste Programpunkter, men jeg viger ikke tilbage for at kalde dette et Forræderi mod den Ungdom, der skal afløse os. Den Ungdom, der kommer, bør have samme Adgang til fri og selvstændig Jordbrugsvirksomhed, som den Slægt, vi tilhører, har haft. Faren ligger, som sagt, i Socialdemokratiets stiltfærdige, uafsluttede Arbejde hen imod Maalet: at fratage den hidtil frie Jordbruger hans Ejendomsret, og her støtter, som sagt, det radikale Venstre Socialdemokratiet ihærdigt.

Kaster vi Blikket tilbage paa Bondestandens Historie, maa man beklage, at ingen dansk Historiker har fundet den Op-gave stor og betydningsfuld nok, at udrede det danske Landbrugs Udvikling gennem Tiderne og derunder navnlig Besiddelsesforholdet, udrede, hvordan det egentlig gik til, at Danmarks Bønder fra frie Mænd blev til Fæstere og Hovbønder — jeg nævner, at Sveriges Bønder blev aldrig Fæstere —, hvorledes de danske Bønder gennem 400 Aar Gang efter Gang rejste sig i Oprør mod Undertrykkerne. Fra det tolvte til det sekstende Aarhundrede er der næsten i hvert Aarhundrede et eller flere Oprør, mest jydske, ofte skaanske Bønders Oprør; de sjællandske Bønder synes at have været mere underkuet straks, der var maaske flere Herremænd paa Sjælland, saa dem hører man ikke saa meget om. Det gjorde Bønderne Gang efter Gang indtil det sidste Oprør under Skipper Clement i 1539, da de blev slaaet til Jorden. Først slog de